

VN/23860/2023

## **Utlåtande till finansministeriet om utkastet till regeringens proposition om ändring av lagen om välfärdsområdenas finansiering**

Förslag till efterhandsgranskning

Västra Nylands välfärdsområde förhåller sig negativt till ändringarna i efterhandsgranskningen enligt den föreslagna storleksklassen.

En betydande ökning av självriskandelen skulle öka risken för att de faktiska kostnaderna och finansieringen i områdena distanserar sig. I bedömningen av konsekvenserna av självriskandelen har områdenas kostnadsutveckling underskattats. Av konsekvensbedömningen framgår inte att en ökning av självriskandelen med en mer realistisk tillväxttakt för nettokostnaderna kunde leda till en betydande försämring av områdenas finansiering under granskningsperioden.

Självriskandelen ökar risken för att finansieringen och kostnaderna distanserar sig

Den betydande "självriskandelen" för områdena enligt propositionen ökar avsevärt risken för att kostnaderna och finansieringen distanserar sig. Ursprungligen har efterhandsgranskningen gjorts i lagstiftningen för att de faktiska kostnaderna och finansieringen enligt finansieringsmodellen inte ska distansera sig från varandra. En liten ökning av självriskandelen (t.ex. 10 %) kan vara en motiverad ändring, men den föreslagna självriskandelen som stiger till 30 procent skulle medföra betydande risker för tillräcklig finansiering av områdena.

Efterhandsgranskningen har möjliggjort att man vid beräkningen av ändringar i finansieringen i anslutning till välfärdsområdenas uppgifter har kunnat använda centraliserade grova konsekvensbedömningar. Tanken har varit att om den

faktiska kostnaden för uppgiftsändringen till exempel av regionala orsaker avsevärt avviker från den nivå som beaktats i finansieringen, ska denna skillnad hur som helst beaktas i och med de under- eller överskott som uppkommit genom efterhandsgranskningen.

Självriskandelen enligt förslaget skulle eliminera denna mekanism. Då är en absolut förutsättning att man i kostnadsberäkningarna för de kommande uppgiftsändringarna till fullo beaktar de regionalt avvikande effekterna av ändringarna och de indirekta kostnader som förändringarna ger upphov till, vilka numera ofta inte beaktas. Detta förutsätter en betydligt större arbetsinsats av finansministeriet i konsekvensbedömningen och skulle sannolikt också öka den administrativa bördan i områdena.

Bedömningen av självriskandelens inverkan grundar sig på optimistiska ekonomiplaner

Vid bedömningen av propositionens konsekvenser bedöms konsekvenserna av självriskandelen med hjälp av en kostnadsökning enligt områdenas ekonomiplaner och kostnaderna enligt FM:s prognos, varav utvecklingen av nettokostnaderna i det sistnämnda är cirka 2 procentenheter snabbare än utvecklingen enligt ekonomiplanerna.

Man kan se att kostnadsutvecklingen i en del av välfärdsområdena är överoptimistiskt låg. Orsaken till detta är kravet i 115 § i lagen om välfärdsområden, enligt vilken ekonomiplanen ska utarbetas så att den står i balans eller uppvisar överskott. När stora underskott har ackumulerats i områdena 2023 har det enligt lagen varit nödvändigt att utarbeta ekonomiplanen med en måttlig kostnadstillväxt, även om man ännu inte har identifierat åtgärder för att uppnå kostnadstillväxten i fråga.

Välfärdsområdet bedömer att den faktiska kostnadsnivån kommer att stiga ännu betydligt snabbare än i den bedömning enligt FM:s prognos som ingår i

konsekvensbedömningen. I ett sådant scenario kommer självriskandelen i efterhandsjusteringen att kraftigt minska områdenas finansiering, uppskattningsvis med hundratals miljoner euro under granskningsperioden.

#### Beaktande av ändringar i klientavgifterna i finansieringen

Västra Nylands välfärdsområde understöder i princip förslaget om ändringar i klientavgifterna, som följer andan i den nuvarande lagstiftningen. Området föreslår att ändringen träder i kraft först i början av 2027, då den skulle stabilisera statsfinanserna på medellång sikt, men inte försvårar det akuta svaga ekonomiska läget i välfärdsområdena samtidigt med andra förändringar som minskar finansieringen (inkl. besluten vid ramförhandlingarna).

Särskild uppmärksamhet ska dock ägnas åt att beslut om ändringar i klientavgifterna som påverkar finansieringen ska fattas i ett tillräckligt tidigt skede för att dessa de facto ska hinna träda i kraft innan sänkningen av finansieringen träder i kraft.

I annat fall finns det en risk för att välfärdsområdenas finansiering försvagas, men att de inte hinner bereda, föra in i beslutsfattandet och verkställa ifrågavarande betalningsändringar innan finansieringsbeloppet i verkligheten redan minskar.

Målet ska vara att beslut om ändringar i klientavgifterna för följande år har fattats och kommit välfärdsområdena till känna senast i juni föregående år.

Området ägnar uppmärksamhet åt att förslaget om att beakta ändringarna i klientavgifterna i finansieringen försvagar välfärdsområdenas finansiering i en situation där de redan har gjort mycket stora underskott.

Därför bör man ännu granska om det nu är rätt tid att göra flera samtidiga lagändringar som försämrar välfärdsområdenas ekonomi, eller om det är möjligt

att införa ändringen till exempel först från början av 2027. På så sätt kan beslutet fattas nu och ändringen stabiliserar statens ekonomi på medellång sikt när den träder i kraft, men inte akut försvårar välfärdsområdenas redan på förhand svaga ekonomiska situation.

Precisering av kunskapsunderlaget för räddningsväsendets riskkoefficient

Preciseringen av kunskapsunderlaget och de föreslagna tekniska korrigerarna är motiverade. Propositionens konsekvensbedömningar saknas, de borde göras tillgängliga för välfärdsområdena så snart som möjligt.

Välfärdsområdesstyrelsen 27.5.2024, § XX

PL 33, 02033 LÄNSI-UUDENMAAN HYVINVOINTIALUE

PB 33, 02033 VÄSTRA NYLANDS VÄLFÄRDSOMRÅDE

**luvn.fi**